

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

De Ivstitia Et Ivre ceterisq[ue] Virtutibus Cardinalibus

Lessius, Leonardus

Antverpiæ, 1632

3 Vtrùm si emeris rem furtiuam bona fide, tenearis eam domino reddere,
an verò poßis dissoluere contractum, recepto pretio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72459](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72459)

iam peperit rebus suis, quas impendisset: & sic censetur factus locupletior. Unde tenetur, quatenus rebus suis, infundendo aliena, peperit: ut si iniussimpe decem aureos ex re aliena; solumque peperit quinque ex suis, eò quòd non consumpsisset nisi quinque, non tenetur nisi ad quinque; quia his tantummodò videtur locupletior.

6 Tertiò, Si eam bona fide donauit, non donaturus aliam similem vel dissimilem, si hanc non habuisset, non tenetur ad quidquam; quia non est factus ditior. Secus est, si aliam ex suis erat donaturus: quia tunc peperit rei suae, donando alienam, & ita compendium ex re aliena fecit.

7 *Si perijt ex culpa.* Quarto, Si res perijt durante bona fide, ad nihil tenetur, siue fortuito, siue culpa parua aut magna perierit: quamuis Nauarrus c. 17. num. 7. contrarium infinuet, dum ait: *Si absque ipsius culpa perijt.* & Soris l. 4. de iust. q. 7. a. 2. *Si absque magna culpa perijt.* Ratio est; quia non tenetur ratione damnificationis, seu iniustae acceptionis; (nam consumptio illius rei vel negligens custodia, non est actio iniusta, cum bona fide se gerat erga illam, tamquam erga rem suam) sed solum tenetur ratione rei: ergo si res non extet nec in se, nec in pretio, quomocumque id factum sit, non tenetur. vide Siluestrum supra.

DYBITATIO II.

Vtrum possessor bona fidei teneatur etiam fructus perceptos restituere.

8 *Fructus extantes.* **R**espondeo & Dico Primò, Tenetur restituere omnes fructus qui apud illum extant, modò non sint fructus merae industria. Ratio est; quia fructus hoc ipso quo proueniunt ex te tua, cedunt in tuum dominium, ut constat Instit. de rerum diuisione. §. Si Titius, & sequenti. Tales sunt qui sine vllò labore proferuntur, ut faenum, glandes; poma, nuges, &c. & etiam qui interueniente labore, ut legetes, vnae. In his tamen detrahenda sunt expensae. Fructus autem nudae industriae non sunt restituendi, ne quidem à mala fidei possessore: ut si quis aliena pecunia negotiatus sit; ut supra dictum est.

9 *Non extantes.* Dico Secundò, Si fructus quidem non extant, tamen illis factus sit locupletior, tenetur quatenus locupletior; siue illi fructus fuerint metè naturales, siue mixti; id est, ex re, mediante industria, prouenientes. Ita Gabriel d. 15. q. 3. art. 3. dubio 5. Ioannes Medina C. de restit. q. 10. Couarr. lib. 1. variar. cap. 3. num. 6. & alij passim. Ratio est; quia fructus debentur domino, deductis expensis; in locum autem fructuum succedit eorum pretium, qua parte eo factus est ditior; idque seruandum esse in foro conscientiae, docet Siluester v. Fructus. quest. 1.

10 *Fructus mixti.* Aduerte tamen, in quibusdam tribunalibus, fructus mixtos non extantes (etsi inde factus sis ditior) iudicari non esse restituendos, ut refert Couarruias lib. 1. variar. cap. 3. num. 6. quae etiam est multorum Iurisperitorum sententia, ut ibidem docet. Nec videtur omnino improbabilis; nam quaedam Iura huic videntur fauere. Institut. de rerum diuisione. §. Si quis à non domino. L. Quaesitum, 40. §. de acquirendo rerum dominio.

Contrarium tamen, quod diximus, puto verius;

quia est communis sententia, & firmiore nititur ratione, & fanet apertus textus L. Si & me & Titium, 32. §. Si certum petatur. Ad Iura illa responderi potest, esse intelligenda eo casu, quo non sis factus locupletior.

Dices, L. Qui scit. 25. §. vlt. de vsuris, dicitur, *Bona fidei emptor, qui prius quam fructus perciperet, cognouit fundum alienum esse, & serui ad bonam fidem habere, ut fructus suos efficiat, donec fundus emittus sit:* ergo etiam si extet, potest retinere.

Resp. Hanc legem non videri aequam seu veram: certum enim est, simulatque quis nouit rem esse alienam, non posse fructus eius suos facere, ut aperte colligitur L. Qui bona fide. 23. & L. Bona fidei, 48. §. de acquirendo rerum dominio; quia fructus cedunt solo, ut supra ostensum est. Neque mirum, interdum in Pandectis huiusmodi antinomias reperiri, quas frustra nituntur Interpretes conciliare: quia hoc Opus collectum est ex plurimorum Iurisperitorum responsis, qui saepe contraria sentiebant; & Collectores non poterant in tanta voluminum & sententiarum multitudine semper meminisse quid alibi posuissent. vide Couarruiam supra num. 7.

Dico Tertiò, Possessor bona fidei non tenetur ad restitutionem fructuum, quos ratione negligentiae suae non percepit, sicut tenetur possessor male fidei. Probatur; quia cum non sit factus ditior, non tenetur ratione rei acceptae; & cum non fuerit causa iniusta damni, domino obueniens, (sicut possessor male fidei, iniusta detentione) non tenetur ratione iniustae acceptionis.

DYBITATIO III.

Vtrum si emeris rem furtiuam bona fide, tenearis eam domino reddere; an vero possis dissolvere contractum, recepto pretio.

13 *Si gratis accepta.* **R**espondeo & Dico Primò, Si gratis eam accepisti, teneris, vbi cognoueris alienam, domino restituere: nec potes reddere furi, nisi moraliter sis certus, furem restitutum. Ratio est; quia teneris ratione rei acceptae, quae apud te est: non furi, cum non sit eius: ergo vero domino. Nam restitutio, quae faciendae est ratione rei acceptae, debet fieri illi cuius res est.

14 *Si emptae fide bona, potest restituere furi.* Dico Secundò, Si bona fide eam emisti, vbi intellexeris esse alienam, poteris rescindere contractum, & reddere furi, à quo accepisti, ut pretium recuperes: nec teneris tunc domino restituere. Ita docet Nauar. c. 17. n. 9. Siluester v. Restit. 3. q. 7. Angelus Restitutio 1. n. 1. Gabriel in 4. d. 15. q. 3. a. 3. dub. 5. vbi citat Hostiensem; Alex. Halensis 4. p. q. 86. membro 3. art. 5. Probatur Primò, Quia nullam iniuriam intulisti domino hanc rem emendo & apud te detinendo, cum bona fide egeris: ergo non potest dominus merito agere ferre, tamquam iniuria affectus; si eam, ne pretium amittas, in eo statu, in quo erat antea, constituas.

Secundò, Quia hic contractus fuit omnino inuoluntarius: error enim dedit causam contractui; nam si sciuit esse alienam, noluit eam emere: aut certe fuit non voluntarius, ita ut non voluntarie habeas rem alienam: ergo potes contractum rescindere, & rem acceptam restituere, ut pretium recuperes. consequentia probatur, quia

quia talis contractus vel natura sua est nullus, propter defectum voluntarij; vel certè in irritum reuocari potest, pro arbitrio eius qui deceptus est, vt infra cap. 17. dub. 5. dicitur. Tertio, Si quis inuentam rem alienam in plateis sibi assumeret, & postea adueteret eam sibi fore damnosam, posset reponere eodem loco: nec teneretur eam cum suo damno seruare, vt domino restituitur: ergo, &c.

15 *Contrariu probabile.* Aduerte tamen, contrariam sententiam esse probabilem, quam tenet Caietanus 2. 2. q. 62. a. 6. Sotus 1. 4. q. 7. a. 2. & Couarr. ad reg. Peccatum. 3. p. in initio, & lib. 1. variat. cap. 3. nu. 6. quorum hæc sunt præcipua argumenta.

16 *Argumenta contraria sententia.* Primò, Si talis emptor rei alienæ potest eam furi reddere, vt pretium recuperet: ergo, si fur non inueniretur, vel si obisset, posset eam alteri vendere, ne damnum patiatur.

Resp. Negando consequentiam; quia si non inueniatur a quo illum emit, iam non potest contractum rescindere, nec rem in eodem statu constituere; vnde teneretur eam domino reddere: quia neque potest eam retinere, cum sit aliena; neque potest eam vendere, cum eius dominium transferre non queat, neque etiam potest a domino pretium exigere; quia nullum ius habet in domino, cum sine domini culpa ad ipsum peruenerit; sed tantum ius habet in venditorem: ac proinde ab hoc solo potest damnum suum sarcire, & non ab alio.

17 Secundò, Qui rem furtiuam reddit furi, cooperatur ipsius iniquæ detentioni: ergo, &c.

Resp. Negando antecedens; vitur enim iure suo, vt se indemnem præster, relinquens furem suæ conscientie. non enim suadet vt non restituat; quin potius illi præberet restituendi exemplum: neque etiam dat occasionem noui peccati, quia fur iam antè non constituerat restituere.

18 Tertio, Si dominus rei posset conuenire talem emptorem coram Iudice, Iudex eum condemnaret ad restitutionem: ergo etiam antea tenebatur restituere.

Resp. Negando consequentiam; ideò enim condemnabitur emptor ad restitutionem, quia res aliena apud ipsum reperitur. Iudex enim statim inquit a quo eam emerit: qui si potest inueniri, iubet, non vt illi restituat; (quia non vult dominum rei per istas ambages ducere) sed vt restituat domino, cuius est, & ipse si velit pretium ab illo recuperet. Iudices enim, id quod est expeditissimum sequi solent. si ille inueniri nequit, iam æquè tenebitur domino. quòd si furem sciens, nolit ipsum detegere, merito a Iudice in penam, condemnatur, vt rem domino, non furi, restituat.

19 *Si emptor fide mala.* Dico Tertio, Si mala fide rem emisti, vt tibi retineres, sciens vel dubitans esse furtiuam, ieneris eam domino restituere. Ita docet Nauarrus, Caiet. Sotus & Couarr. supra. Ratio est; quia iste teneretur non solum ratione rei acceptæ, sed etiam ratione iniustæ acceptionis. accepit enim rem alienam inuito domino, sciens vel dubitans esse alienam. ergo etiam si periret, teneretur de damno: ac proinde tenebitur eam domino reddere, etiam si oporteat pretium amittere. Confirmatur; quia cum sciuerit esse alienam, & nihilominus voluerit emere; censetur damnum in se voluisse suscipere, & in re suo cedere, quod habuisset ad contractum dissoluendum, si alienam esse ignorasset. Itaque

sibi imputer, quòd pretium dederit pro ea re, quam sciebat restitutioni obnoxiam.

Petes, Vtrum saltem possis repetere pretium, quod pro ea dedisti?

Resp. Si eam sciens esse alienam paruo pretio emisti, vt domino inuento restitueres; pretium repetere potes, & dominus in conscientia tenebitur reddere, & in foro externo etiam cogetur, vt colligitur Instit. de obligationibus, quæ quasi ex contractu. §. 1. & L. 2. Si quis absentis. 7. de negotiis gestis. Ratio est; quia vtiliter gessisti negotium domini: non enim dedisti pretium, vt rem tibi retineres, sed vt eam periculo, in quo erat eximeres, ne domino periret. Vide Couarruiam ad regul. Peccatum. 3. p. in initio num. 5. Si magno vel paruo æquali in eundem finem comparasti, non tenetur dominus totum refundere; (nisi fortè prudenter putaueris eam longè pluris valere) quia nihil utilitatis tali emptione domino attulisti, nec vtiliter eius negotium egisti. tenebitur tamen ad aliquid arbitrio prudentum, nimirum quantum prudenter, gerendo negotium ipsius; impendere potuisti. colligitur d. L. Si quis absentis. 7. de negot. gestis. Si verò eam tibi emisti, non potes pretium repetere: quia neque nomine venditionis (non enim domino rem suam vendere potes) neque nomine gestionis negotij, quia non eius causa emisti. colligitur ex L. Si pupilli. 6. §. Sed & si quis negotia. 7. supra. vide Gabrielem & Siluest. supra.

Circa hanc Tertiam propositionem Notandum

Primò, Contrariam sententiam, Nempe etiam eum, qui mala fide emit, posse contractum cum fure initum rescindere, vt pretium redipiscatur, non videri improbabilem, eam enim tenent Alexander Halentis, Gabriel, Angelus & Silu. supra. Ratio illorum est, quia sibi quisque consulere potest præ altero: præsertim cum rescindendo contractum non constituat rem peiori loco, quam erat antè. Hæc sententia videtur valde rationi consentanea, quando rescinditur ex continenti, vel non ita diu postquam est initus: quia non censetur notabilem iniuriam domino fecisse, rem ipsius tantisper contrectando.

Notandum Secundò, Ea, quæ hisce tribus Dubitationibus dicta sunt, potissimum esse intelligenda de rebus alienis, quæ propriis non sunt ita permixtæ vt discerni nequeant. quæ enim ita permiscetur vt non possint discerni, transeunt in dominium eius, cuius rebus permixtæ sunt, & perit obligatio realis, solumque manet personalis, iuxta Siluestrum Vsuræ 6. q. 1. Ioan. Medinam q. 10. de restitutione, & Angelum v. Vsuræ 2. n. 18. quorum sententia est probabilis, & consentanea Legi, Si alieni nummi. 7. de solutionibus, vbi de alienis nummis dicitur, Si mixti essent, ita vt discerni non possent, eius fieri qui accepit, in libris Cay scripsum est: ita vt alio domino cum eo, qui dedisset, furti competeret. Ratio est; quia in talibus non est causa, cur potius hæc pars quam illa censetur aliena. Itaque si emeris frumentum, oleum, & similia, quæ furto sublata fuere, & rebus venditoris eiusdem generis permixta, non teneris ad restitutionem, etiam si id scias, & res apud te adhuc extet, vt docet expressè Medina quæst. 10. Verum de hoc plura infra cap. 20. dubit. 18. num. 156. & sequentibus.

An pretium à domino possis exigere.

20

21

Contrariis non improbabilibus.

22

Res alijs permixta.

Si res alienæ proprijs sint permixta.